

לדוֹפְּקֵל בְּתַשְׁבָּד

ב-ס"ד
עשים פ' צו
שבט הנדול
שיטחן לפק
שנה ח'
[כל הזכויות שמורות]

מפניים, שהרוק מחייב, ועוד שלא יסיחו דעתם (או לפניו ס"ת הלכות, ילקוט מעם לוין פר' בא, אזהרות אר' דבי עילאי אותן ע"ז, סיור ישועות ישראל אותן מ"ז).

מחלק העיסות

(א) אם אין כ"כ אנשים עורךם כמו החתיכות שבידו, יתעסק בהם עסק גמור, ולא יניחם בידו אף רגע אחד (עפ"י ש"ע תנ"ט ס"ב, וקיצורו ע"ז ס"י ק"י ס"ח).

(ב) לא יקבל המחתך עיטה אחרית עד שיגמור חלק העיסוה שלפניו כדי שלא ימודד ללא ערך הרاوي שא"א להטעיק בשתי עיסות כאחד (מל"א תנ"ט סקט"ז). אלא יתעסק בו הlesh עד שייתפנו המגליין, ובעו"ה נכשלין בהזה (נט"ג פ"ב ס"ז).

(ג) אם נשאר לו טיני געל ממיריע רשייא לצרפה למיריע שנייה תוק ח"י מינוט (עפ"י ש"ע תנ"ט ס"ע ו').

פירורים הנופלים בעת העבודה

יזהר על הפירורים הנופלים בשעת העבודה שייאספם מיד לתוך העיסוה או יזרקם מעל השלחן תיכף שלא ישארו ויחמיצו (ח"י כל קכ"ח ס"ב).

הפיקת המצות

יש נזהרן שלא להפוך המצות בעת שמגלגלין אותה (או ישראל בסדר אפיקת המצות את ק"ה), וכותב ולא לרור בשום פסק ר' ישאל קדושים הנ וראות עפ"י ווב שמקפידין ע"ז. ואולם רוב הולמים אין מקפידים בהזה (ע"ז נת"ג פ"כ ס"ב) ס"כ דן עמא דבר, ולכך הגה צ"ב עיל ויחי יוסף מפאפה והגה צ"מ צעהליין ז"ל, וכע"ז איתא בס"כ ד"ס ש"ק את כ"ג).

שלא לשאת המצות בידי לשלחן המנקבים

יש ליזהר שלא לשאת המצות בידיים מהשלחן שמגליים לשלחן שמנקים שם, רק ישא על המקלות שמגליים וכדומה (שר'ת דברי מלכיאל ח"ד ס"י ל"א אותן ע"ז, עפ"י המג"א).

לגלגל הרעדליך גם כשאין שם מצה

יש מהדרין לגלגל את כל הגלגל [רעדליך'] על השלחן גם בעת שהוא פניו כדי שישוורי הבצק שנדרקו בהcalelli לא ישחו ללא ערך ע"ז פ"כ דן המנהג בבתי האופים החדרים בירושלים).

מיוחד לערב פסח

להיות בחבורה ראשונה

(א) בער"פ הי' מהזריזין להיות מהראשונים וא"כ כשייש שני חבורות יחד לילך לאפות בכיתה הראשונה (נט"ג פ"ל ב' ס"ז, עפ"י מש"כ הד' ב"ס"ת תנ"ה ס"כ ב' בשם ע"ז שנח' הי' בביומ'ק שהפחפה נשחט בגין כיתות והכת ה' נקרא עצלנית ואמרין ביישולמי א"ר, מה אם דבר שמצוותן כן אמרת שקרוא כת עצלנית מי שהוא מתנצל במצב על אחת כמה וכמה).

עדיף לומר בנוסח "כל מה שתתחמצ' יהיה הפקר"

(ב) מצווי שמתකללות מצות שלימיות בשעת הגלגל והaphaelה וכדומה, יש בזה חשש חמץ לכן יאמר בהתחלה האיפה כל מה שתתחמצ' יהיה הפקר שהרי בלשון פירורים והפרק אין זה בכלל (נט"ג פ"ל ב' ס"א בשם תלמידי חכמים).

להקפיד שייהיו המצות נשרפפים קצר כמו חררה

(ג) ר'ראיתי להרב הaganון הצדיק ר' יהודה גירינוואלד ז"ל מסאקסער בער"פ בשעת אפיקת המצות שהקפיד מאד שייהיו המצות נשרפפים קצר, באמרו שכן נהג זקינו החות"ס צ"ל שהקפיד ע"ז שייהי כמו חררה" (צנא מלא ספרה עמי' קמו, בשם ס' אוצריך החים להגר"ד באב"ד בוסקה).

בזו נאה בפסקוק שלא לבוא ליה בעת אפיקת המצות

כתב בס' שפט קדושים (פ"ג כי תשא) בשם הצדיק ר' יהודה גירינוואלד ז"ל מסאקסער שלכן נסמכנו הכתובים אלמן מסכת לא תעשה לך' את חות המצות תשמר' (שםות לד"ז-ז"ח), דינה מנהג המן עם בשעת אפיקת המצות מוצה לכעיס מאוד על העורדים שאם מחרין וורזין מומרים יתר ע"ז והכוועס כאילו עבד ע"ז, ומוש"ה כתיב לא תעשה לך' ואעפ"כ את חות המצות תשמר ע"כ.

אפיית המצות – כנה דיןיהם ומנהיגים

הרא"ש היה משתדל במצח מצוחה [ומהרי"ל פסק ליזהר כן לתחלה בכל המצוחה] ועומד על עשייתה ומזרוי העוסקים בהם ומשיע בערכיתן, וכן ראיו לכל אדם לעשות להטפל הוא בעצמו במצוחה (שו"ע סי' תנ"ס ע"ב, ומשנ"ב סק"ה).

ומהריל בדרשותו (תיקון המצוחה) אמר בזה ד' טעמיים:
(א) מצחה בודרשוילו (ויהר מבלוחו).

(ב) מצחה נקרהת עליהם עוני ורכור של עוני שוטתק בעצמו בהכנת הפת.

(ג) כדי שיבטל בעצמו הפירורים בכל פעם טרם ייחמיצו.

(ד) מושם שנאמר "צරורות שעמלותם על שכמים", ואך שהיה להם לישראל במצוים סוטים וחמורים הרבה, מ"מ נשוא המצות על שכמים, לפי שהיה המשאה חביבה עליהם, ולכן יש לו לאדם לעסוק בעצמו באפיקת המצה כדי להראות חביבתו למצחה, כמו שנגנו אבותינו במצרים.

הגד לשם מצות מצוחה

העורכים יאמרו קודם שיתחילו לעורך שכל מה שייעשו הימים בעסק המצוחה הי' לשם מצות מצוחה, ודיב' בזה לכל היום, ומ"מ טוב להזכיר מידי פעם בפעם גם תוך כדי עבודה שעושים לשם מצות מצוחה (ספר מצות מצוחה פ"ז סע"פ).

שלא להניח המצוחה אף רגע אחד בlij התעסוקות

כתב המחבר (תנ"ט סע"ב) "ואהדר שנותענסקו בבעץ ונתחמס בידים אם יניחוoho בלא עסוק מיד ייחמץ". וכותב במשנ"ב (ס"ק י"ח) "ולפי זה צריך ליזהר שערכו ורידדו המצוחה ומניחים אותה לפני המנקר שיינקר אותה מיד וגם אחר הניקור יראו לרודותה תיכף לתנור כיון דלאחר שנותענסקו בה מחמצת מיד שמשליך את הידים ממנהו, והעולם אין נזהרין בזה כ"כ, ואפרשר דמייד דksamר המחבר לאו דוקא אלא ר"ל שיעור מיעוט, ומ"מ לכתחילה בוודאי יש ליזהר מלהינחה כך אפיקלו רגע אחד אם אפסר" (ועי' מדני שלמה ע"ז בשם הגורש' אליישיב שליט'א דישיעור מיד הינו דקה אהיה, מאידך בשם הוגש' א' או עירבאק ז' כל הווא שט' דאן לה שיעור קבוע בזמנן, אלא כל שעיסקה עומדת באופן שניכר עליה שהיא עוזבה מלhattעסק בה החישין שמא החמיין, וזה יותר מדקאה את אבל לא בורר בדיקת כמה זה).

מה נקרא עסק

עסיק מיקרו שלש אותה או מגלאה בעץ וכחאי גונוא אבל לא כיש ונוהgin לדוחוק ולבעוט העיסקה בעץ במקום אחד דוחק מהני זה למניע מהימוץ בכל העיסקה במקום שהעין איינו דוחק (משנ"ב סי' תנ"ט סק"ב).

נענווע העיסקה בידים גורם לחימוץ וחשש חמוץ

כתב המל"א והוא בא במשנ"ב (תנ"ט סק"ב) דלא מהני בימה שמעבירות ידיו על המצוחה ומשפשף, דזה לא מיקרי עסיק ואדרבה עוד גרע דמחמס אותה בידיו.

וכבר צוחקו קמאי על מה שהרבבה טוועים ומחשבים את הנונען של העיסקה בידים לעסק, ומוצוי שהמגבלים גמורו לולש כמה עיסות, והמדדים בשלחן העריכה לא גמור לרודד, ותוך כדי המתנה מגליים את העיסקה לאט כדי שלא לקלקל צורת העיסקה המונכה לחיתוך, והוא חמור מאד, כי ע"כ מחמים מעט ביל עסיק, ומוטב שישאירו העיסקה לזמן להשגיח שישברו העיסקה ייחזרו ויגבלו אותה, או ישגיחו שהמגבלים יתעסקו בעיסקה ויגבלו אותה עד שיגמור המרדדים את העיסקה שלפניהם (כ"ז בס' מצות מצוחה פ"ז הע' ק"ב).

להפשיל שרווולי הגדים

כל העוסקים במצוחה ייזהר שלא יגעו שרווולי הגדים במצוחה, וטוב שלא ילבעו שעון בשעת העסיק, והמגביל חייב להקפיד על כך (כח"ח סק"ב).

דברור בשעת אפיקת המצות
יש להזuir המגליים שלא ידברו בעת הגלגל שלא ינתז רוק

בעניין שתיתות מיזע ענבים לארבעה כומות

א. בקידוש ובחברלה כלל השנה, יכול לשותות לכתילה מיין ענבים, ורק מצוה מן המובהך לשותות יין ישן, ואם חביב לו שנייהם בשומי, יש להעדיף לכתילה יין שאינו מבושל.

ב' בראות יש שהידשו דבעין משקה המשמה, וכןן עדיף יותר לשחותין [חוץ] מן המצויה מן המובהר בדבר השנה]. אך מי שקשה לו ה Yin אדרבה ישחה מין ענבים שהוא דרך חירותו שלו, וכן נוהנו הרבה גרוויי ישראל. ואם יכול לערב בו שליש Yin נזא לבוכע.

א) דנו גודלי הפסקים אם אפשר לכתהילה לצאת ארבע כוסות ע"י שתיים מיעץ ענבים. ובאמת יש לדון בה ב' אגפי' ג' האשלאות נזעים לעצם הין, ושאללה אותה נזעת רק לארבע כוסות, ועמדו עליהם מן הקל אל הקבר. נידון א') מה שהרשות המג"א בא' רע"ב סק' ד' מצווה מן המובזר לקדש על יין ישן. נידון ב') ריש הרבה סוג מיעץ ענבים הדוחזיאו מהם כל כח האלכוהול, ואין ראויים עוד להשרות יין. מעתה יש לדון אם עדין שם יין מבושל עעל יין שיש בו מה שכתב המחבר בס"י רע"ב טע' ח' מקדשין על יין מבושל עעל יין שיש בו דבש, וו"א שאין מקדשין עליהם, הaga והמנהג לקדש עלייו אפילו יש לו יין אחר רק שאינו טוב כמו המבושל או שיש בו דבש', ובמשנ"בadam הם טועים יש לחוש לדעת הייש ואמרם, ע"כ, וכיודע מיעץ ענבים היא מבושל. ושהה נידונים הללו הם נזעים גם לגבי כל קידוש על מיעץ ענבים, לאו דווקא לאربع כוסות נידון ד') אם באربع כוסות בעניין ודוקא יין המשחה, ולא מיעץ ענבים שאינו משחה וכדאמירין בסנדנדיין ד' ע. מדיעיר הדין מותר לשותה יין מגיתו בסעודת המפסקת באב כיון שאינו משמה. מעתה יש לדון אם באربع כוסות בעניין ודוקא יין המשמה.

ב) כאמור כתוב הרג'א "בסי' רע"ב סק"ג דמצוחה מן המובהר לקדש בין יין, והעתיק דבריו כל גדויל הוטסקים האים אחריו, ה"ה: הפה"ג שם ש"ו"ע הרב שם, במטה אפרים סי' תרכ"ה ובמשנה ברורה סי' רע"ב סק"ה, ובורה"ש שם עסיף"ג. ומימ' פשיטא דזוזו רק למצוותה מן המובהר, דרבאתם לכתתילה מוער לקדש על יין מגות שהוא יין חדש וכדמוכיה בסיס בא בתרא דף צ, וכן מבואר בברכתי יוסף שם אות ב).

איברא אוק נקטו כל גודלי האזרונים בשיפולי דברי המ"א דמצעה מן המוכחה רקש על יין ישן, אך באמת דברי המ"א לאוורה תומחים לדוד דבריו בהרדר על יין ישן כתוב המ"א שדים מדבריו בסימן ת"ד, ושם בחרב מקור דבריו בספר המנהיגים, וכבר האיריך בקובץ בתיו ירושה וישראל (להלן נ"י פ"ח) דשם מבואר הדעתן ודקה בשין ישן חביב עליון, لكن יש להזכירו, אבל מפורש שם דכשין חדש חביב עליון יש לקדש על יין חדש, וא"כ לבארה בדורר חולין רהירויות ולא רגון ישן ובדבש, וא"כ ברבי המנו"א

ג) במיין עבטים נצוו שמותאים מלהם כל הכהן שהחייו ראויים לתוסס ולהיות משביר, ויל"ד אם עי"ב לא נפקع מהם שם יין דהנה בברכות ריש כיוץ מברכין, אמרין דכל העליוי של יין שברכין עליה בורא פרי הגפן, הוא מפני שהוא ממשמה, ואכ"ל לבארה למה מברכין על יין מגיתו בורא פרי הגפן, הרי אין מושמה. ומבראר בשורה' מנוחת שלמה" (ח"א, ט"ד) דין מגיתו נהני חשוב יין אף שאינו מושם כמו שוטפו שייה' יכול לשמש. ומהוטף דאך מיין מושולש כוונתו שייה' יכול לשבר, מ"מ כיון שהיה רואיו לברך עליון בופה"ג טרם שנותבשל [דא זו היה עדרין שבר, כיון שוטפו שייה' יכול לשבר] לא נפקע ממנה הברכה דבופה"ג כיון שעדרין ראוי לשתייה יושע"ד. ועי' גם בשורה' ארץ צבי (ס"ג, נ"ב). ולפי דבריהם אלו גם מיין עבטים היא בכלל זה. וכן ענמא

דבר לברך על מץ בופהג' בעלי שם פקופק.
בשם, יצירן שיש המפקפים בהו, ונטהפק רק בצדון המראאה מקומות, ב"י
ורס"ר ירב בשם הארכות חמי, ובו"ד דבר בקב' החומי סי' ר"ב סקט' בשם כמה
אחרונים, ועי' שות' דבר יהושע ח"א סי' י"ז וח"ה סי' ה, וכן הגרא"ש אלישיב
שליט"א מפקפק בהו, כנובא בשבות יצחק פסח פ"א סע' ג, וראה גם דברי
הגר"ש ואונער שליט"א בקובץ מבית לי' האחרון,ammen כאמור עמא דבר
לברך על מץ בופהג' [ען]

ד) ועתה יש לדון ולהוכיח, דافق אי אמרו דלגביו קידוש דיכול לקדש על יין מגיתא, אבל אפשר דגלוبي ארבע COSTOT כינון שיעיקרה ממשם הירות ייל דלא רוחה והרות רוק בששותה יין המשמה, אבל יין מגיתא כינון שאינו משמה לא הרה דרכ' חירות.

וזן בוה ב' מקראי קודש להגראכ' פרנק (פסח סי' ל"ה), ודיימה אותה להמבואר בפוסקים לענין יין צימוקים, דהט"ז (ב"ס תע"ב סק"י) כתוב שבמגימות שיתר אין מוציא טוב לחם לעשות יין מעזבון וב' הטהור ט"פ. ואולם בפרק חיש' ט"ז ד"ה ומ"ש כתוב בתרשו' מהר"ש הלוי החליק יין ד' סימן ב' כתוב בשם הרוב חיים שיטה ר' לענין ד' כסותות יין יע"א ד"ר יבנין צימוקין מושם דחכמים התקנו ר' כסותות לשמה זהה אינו ממשם. ליליאת דודח אמרין פרק ערב פסחים דף קח ע"ב שתאן חי יע"א וכמ"ש לעיל בס"י העגב סעיף ט' עופי' שאינו ממשם, ואך לרבותיה מצי' לשנתו דכיניה דלית לה אלא וזה דיבערד דמי, עכ'ל. ומגעא דונחליך בויה דדעת המרו' של הלו' דלא ליא' בה אך בריעיבר, ולהפרח עכ'ב' בדיבערד יע"א, וממליא לה לבי מיזע ענבים עדיף מגנה, עכ'ל. ובשות' הרב לגבי יין צימוקים כותב דאמ' אין יין אחר משובח כמוות ייכל ליצאת זהה יד"ח ד' כסותות, וב'ה לשון התשב"ץ (ח'לק ג' סי' רמי'ז) וביסוט ושורש העבודה (שער ט' פרק ד') הו' ביגיד משה דרייצא בין צימוקין וממליא הה' לענין מיזע ענבים. אולם ככלם כתבו לארכטהילה רואיו ליקח יין גמור, וב'ב הפטמי' (משב"ז טהוטשי') כתוב דראוי לחזר

ואו...”¹¹ גמור הוא עי טווז, ובכ”ז זהה (בפירוש).

ובס’ ברכת מועדך הביא משות’ רביה יהודאי מילר מגולי הפטוקים בשנות ת- (ס”י ט) ווועבאה שם רחובם צבי מכתץ’, בה עונה לר’ מילר על שאלתו למה לא הביא הרמב”ם דין יין מגאינו [דבומו דברשר ליקידוש, ה”ה]